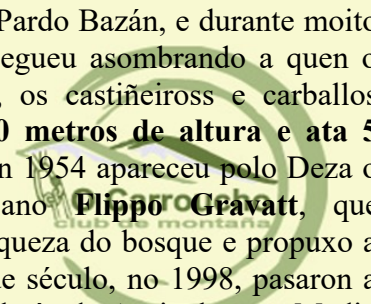




Uns dos **bosques autóctonos** máis excepcionais e recoñecidos da provincia de Pontevedra é a Fraga de Catasós, no concello de Lalín. Esta fermosísima paisaxe do interior, coñecido tamén coma a **Carballeira de Quiroga**, está catalogado como **Monumento Natural de Galicia** e presenta unha riqueza botánica de gran singularidade e beleza.

A etimoloxía da fraga -a máis típica e xa rara variedade de bosque autóctono galego- proven do plural deo vocablo latino *fragum*, ‘lugar crebado e escarpado’

Robustos carballos e castiñeiros centenarios reinan nesta fraga da comarca do Deza, que por a súa grandiosidade parecen acariñar o ceo. Algúns exemplares alcanzan os trinta metros, polo que son considerados os **máis altos de Europa**, e en algúns casos rondan os cinco metros de diámetro.

O lugar é perfecto para amantes do **sendeirismo**. Unha sinxela ruta circular, permite explorar a zona e coñecer igrexas, molinos, cruceiros e outras mostras da **arquitectura popular galega**. Destacan os **soutos de castiñeiros** de Cardiego e de Quiroga, onde crecen exemplares de máis de 200 anos.

Esta fraga de carballos e castiñeiros pertenceu á **familia Quiroga**, que vivía no próximo **pazo de Quiroga**, ao que se pode chegar dende o bosque a través dun idílico sendeiro. En 1864 un dos herdeiros desta saga familiar casóuse coa ilustre escritora **Emilia Pardo Bazán**, que anos máis tarde escribía aquí boa parte do seu libro **Los pazos de Ulloa**.

Un dos paneis explicativos que hai na **ruta** detalla a historia dun tocón que contaba con 270 anos cando foi derrubado polo ciclón Hortensia en 1984. Entre outros acontecementos relevantes, este anciano viviu dende o reinado de Felipe V ata a aprobación do Estatuto de Autonomía de Galicia en 1981. O porqué desenrolouse en tan boas condicións o encontramos nas condicións

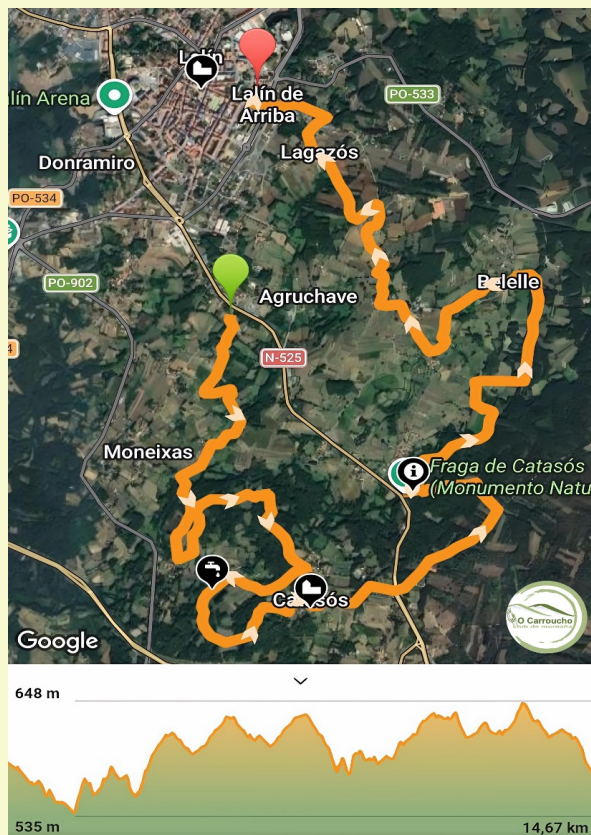
climatolóxicas tan particulares que dánse nestas latitudes. Precipitación media de 1.290 mm e unha temperatura que ronda os 12,7 graos de media. Por suposto, tamén inflúe o feito de que non adoita haber xiadas e que a altura do terreo non supera os 550 metros sobre o nivel do mar. Como adoita ser común nesta especie vexetal, a mellor época para visitala Fraga de Catasós é en **outono**, cando luce o seu mellor traxe, cos avermellados, amarelos e naranxas brillando con máis forza que nunca. Eso sí, esta xoia da natureza disfrútase en calquera época do ano pois, por exemplo, si se visita en primavera, a forte tonalidade verde da suas follas explota na retina convertindo o paseo nuha experiencia inolvidable.

Dado o alto grao de humidade do chan e do ambiente, o brión e os liques abundan nas zonas baixas dos troncos; tanto, que en ocasións parece que os colonizaran por completo.

Aínda que os castiñeiros acaparan o protagonismo, a Fraga de Catasós tamén é o hábitat de numerosos carballos; motivo por lo cal a este lugar tamén se lle coñece coma carballeira **de Quiroga**. O apelido «Quiroga» lle ven porque este bosque pertenceu no seu día á familia nobre Casa de Quiroga que estivo asentada nél. As poucas fragas que todavía quedan en Galicia atrapan na sua espesura tódolos segredps da biodiversidade do seu clima; son bosques primarios, apenas perturbados na sua evolución pola man do home e que, en términos biolóxicos, hállanse en fase clímax, o ideal, na sucesión ecolóxica dos ecosistemas. É unha palabra: un anacrónico paraíso ecolóxico ao alcance da man. Non é de extrañar, pois, que Dona Emilia Pardo Bazán quixera ubicar esa Galicia primixenia e contradictoria de *Los pazos de Ulloa* en esta Fraga de Catasós, escenario e a súa vez inspiración dun dos textos máis importantes da nosas letras en castelán.

Xa dende moito antes de Pardo Bazán, e durante moito tempo despois, Catasós seguiu asombrando a quen o coñecía. Pouco a pouco, os castiñeiros e carballos chegaron a superar os **30 metros de altura e ata 5 metros de diámetro**. E en 1954 apareceu polo Deza o fitopatólogo norteamericano **Plippo Gravatt**, que describiu ante a FAO a riqueza do bosque e propuxo a súa protección. A finais de século, no 1998, pasaron a ser propiedade da Consellería de Agricultura e Medio Amiente e finalmente no 2000 foi declarado como **Monumento Natural** pola Xunta de Galicia. Tamén forma parte do Catálogo de Árbores Singulares, grazas a os maxestuosos exemplares que se elevan e estenden a sua copa en case **15 metros de diámetro**. Fóron estes preciosos exemplares os que chamaron a atención da FAO e seguen atraendo a investigadores, aos que lle sorprende a resistencia e capacidade de crecemento dos exemplares da zona. Destacan, ademáis, as variedades de castaña que brotan nos árbores (famosa, negral, oura, rosario, abadá, pelada, temprá, patacudá, rañuda e mazaña). Aínda que a fraga non ten unha grande extensión, con menos de cinco hectáreas, é unha de as mellores mostras de bosque caducifolio atlántico de Galicia, que se pode visitar a través de varias rutas. Aínda que a que máis destaca é a señalizada que recorre a fraga. Consiste nun camiño circular, bordeando o bosque, apto para tódalas idades, xa que é un terreo ben sinalizado, fácil de recorrer e sen apenas pendentes. Ademáis, supondrá unha experiencia didáctica debido aos paneis informativos, sinalando os diferentes exemplares como son os amieiros, freixos, acivros, loureiros, sobreiras e bidueiros, que conviven con los carballos e os castiñeiros.

Esta ruta pódese realizar en calquera época do ano a pe ou en bicicleta, aínda que debido a beleza natural da paisaxe, destaca en outono.



DATOS BÁSICOS

COMEZO: Outeiro, Lalín.

REMATE: Lalín.

DISTANCIA LINEAL: 15 km aprox.

DURACIÓN APROXIMADA: 5 horas

DIFICULTADE: Media

DESNIVEL POSITIVO: 224 m

DESNIVEL NEGATIVO: 234 m

ALTITUD MÁXIMA: 648 m

ALTITUD MÍNIMA: 535 m



PRÓXIMA RUTA:
Serra do Argallo.
Pedra Furada
23-05-2026

INFORMACIÓN:



618 617 799



carroucho@carroucho.org



www.carroucho.org



FRAGA DE CATASÓS:
Lalín
18-04-2026